

tum quia in synodis diœcesanis, Episcopo ordinario approbante, post longum et maturum examen stabiliuntur; tum denique quod eorum promulgatio, non nisi annuente et sanciente Pontifice Romano, in diœcesibus fit. Inde obligatio exurgit, quæ gravissima est, cum ex parte Præsidium, qui ea præcipiunt, tum ex parte pœnarum gravissimarum, sub quibus ex his plurima præcipiuntur. Caveant igitur ecclesiastici viri ne flocci faciant tam sancta, tamque venerabilia Statuta sanctitatis normas et vitæ. Studeant imprimis ea cognoscere et præ manibus terere, seseque in actibus, in verbis, in moribus, in agendi ratione ipsis adamusim conformare.

27. « Accipite igitur, consacerdotes et quot
« quot estis fratres carissimi, Ecclesiæ misterio mancipati, accipite codicem, qui
« factus est quasi unicus diœcesanus fons,
« ex quo haurire oportebit, unde efficiamini
« digni mysteriorum Dei dispensatores, operarii inconfusibiles, recte tractantes verbum veritatis. De vobis enim agitur in isto
« codice; vobis conscriptus est; tractat de
« vestra dignitate, de vestris officiis et muneribus, de vestra institutione et disciplina,
« a qua pendere et vestram et nostram et
« millenarum animarum salutem, nemo est
« qui ignoret. — Statutis igitur studete;
« statuta diurna, nocturnaque manu vol-

« vite... Quot pericula mendaque vitabitis?
« Hæc enim ex eo plerumque ortum ducunt,
« quod neglecto legis studio, scientia in ore
« sacerdotis, non ut par est, custodiatur (1).»

III.

*Officia religiosi et ecclesiastici viri
erga alios.*

1. Restant officia pertractanda, quibus erga alios tenemur. Hæc complectuntur exemplum virtutum præbendum, opera zeli et misericordiæ exercenda; subjectionem, reverentiam, charitatem et unionem habendam. Summi momenti hæc sacerdotis officia sunt, quia per hæc suam sanctitatem demonstrat, his animarum saluti studet et Christo cooperatur in apostolica missione sibi commissa. Pauca igitur de singulis sunt attingenda et attente consideranda.

§ I.

*De bono exemplo præbendo,
et scandalo vitando.*

2. « Nihil est quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino mi-

(1) Ex Mand. Syn. Corn. Van Bommel Ep. Leod. an. 1851 in Stat. promulg. habito.

nisterio dedicarunt. Cum enim a rebus seculi in altiorem sublato locum conspiciantur: in eos tamquam speculum, reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt quod imitentur (1). » Quare Dominus noster de ratione cum proximo agendi apostolos instruens: « Sic luceat, inquit, lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est (2). » Nihil verba, utut eloquentissima proficiunt, nisi opera præeunt vel sequuntur, cum ad aliquid faciendum ceteros hortamur. Per opera quæ exhortationem præeunt omnis justitia impletur: « Hæc est enim justitia, ait Ambrosius, ut quod alterum facere velis, prior ipse incipias, et tuo alios horteris exemplo (3). » Ita Christus egit, ita nos agere voluit; id populus intuetur et a nobis exquirat; id denique dignitas et character noster exigunt, ut vita et mores cum nomine nostro conformentur (4).

3. Attamen exemplum hujusmodi hypocrisis esse non debet, neque prodest ut foris et in publico appareamus, quod intus et intra domesticos parietes non sumus; si enim ita esset cum pharisæis hypocritis partem haberemus, quorum Christus nequitiam

(1) Conc. Trid., Sess. xxii de Reform., c. 1.

(2) Matth. v, 16.

(3) S. Ambr. l. 2, in c. 4; S. Lucae c. ult.

(4) V. Conc. Trid., Sess. xxv de Reform., c. 1.

populo revelavit, nam dixit sepulcra eos dealbata esse, dicere et non facere. Non sane hypocrisis sed sanctitatem sacerdotalis dignitas requirit, ut sublimes Christi missione fungatur et utilis populo fiat. Ecclesiastici et religiosi viri a fidelibus secularibus superari in virtutum exercitio non debent. « Magna confusio est, inquit alicubi S. Hieronymus, sacerdotum et omnium clericorum, quando laici inveniuntur fideiores eis aut justiores. Quomodo autem non sit confusio, esse illos inferiores laicis, quos etiam æquales esse confusio est? »

4. In quibus autem et quomodo aliis exemplo esse debeamus, facile ab iis colligitur, quæ hactenus dicta sunt, et quæ sæpe ex Concilii Tridentini decretis, aliisque innuimus. At quid esset si quin exemplum virtutum omnium populo præberent, scandalo potius ministri Dei et Christi fierent, si avaritia se vinci sinerent, si rapi libidine, vino et ebrietate consumi, luxu et lusibus distineri, ira et superbia inflari, otio aliisque vitiis abripi? Scandala certe necessaria, ut Christus docet, in mundo sunt, ut justorum hominum virtus probetur, sed « vae homini illi per quem scandalum venit (1)! » Quod si illi qui scandalum puero affert « melius est ut suspendatur mola asinaria in collo ejus et demergatur in profundum maris (2)! »

(1) Matth. xvii, 7.

(2) Matth. xvii, 6.

quid presbytero verendum, qui suo scandalo non unum puerum sed innumeros Christi fideles conturbat? Incredibile enim est quid mali vel unum sacerdotis scandalum in populo gignat.

5. Primum enim, inquit Augustinus, « Cum de aliquibus qui sanctum nomen profitentur, aliquid criminis vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, ut de omnibus hoc credatur: » unde fit ut crimen unius sacerdotis totum inficiat sacerdotium.

Hinc secundo, vita nostra despicitur, ut hypocrisis traducuntur virtutes, prædicatio contemnitur, dubium etiam de veritatibus quas docemus insinuat.

Hinc tertio, fideles sibi licere facile persuadent, quod a suis pastoribus fieri conspiciunt et ardentius perpetrant (1).

6. Itaque ad rem Concilii Tridentini Patres Episcopos monent ut caveant ne Clerici, præsertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neve inhonestam vitam, ipsis conniventibus, ducant. Cujus rei hanc rectissime rationem adducunt: « Nam si eos pravis et corruptis moribus esse permittant, quo pacto laicos de ipsorum vitiis redarguent, qui uno ab eis sermone convinci possent, quod clericos ipsis patiantur esse deteriores? qua etiam libertate laicos corripere pote-

(1) S. Greg., Pastor., p. 1, c. 2.

runt sacerdotes: cum tacite sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse quæ corripunt (1)? » Sacerdotes ergo, juxta Apostoli vocem « nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeant se Dei ministros (2). » Neque tantum vera scandala devitent, sed prout fieri potest, pusillorum scandala: « oportet enim, inquit Apostolus, ut provideamus bona, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus (3). »

§ II.

De salute animarum procuranda.

Cum multa de animarum zelo, præindeque de earum salute procuranda dicta sint, pauca hinc tantum addenda censeo, cum in genere, tum de prædicatione in specie.

1. De salute animarum procuranda in genere.

7. Non ita sacerdotibus animarum salus procuranda, ut de aliena solliciti, suam negligant. Apostoli Pauli exemplum imitentur qui corpus etiam suum severe castigabat et in servitum redigebat, ne cum aliis prædicaret ipse reprobis efficeretur (4). Nec

(1) Conc. Trid., Sess. XIV de Ref. Præmium.

(2) II. ad Cor. VI, 3.

(3) II. ad Cor. VI, 8.

(4) II. ad Cor. VIII, 4.

unum ex sanctis sacerdotibus vel episcopis novimus, de quibus, cum multa in animarum salutem acta legantur, suum proprium fervorem vel animi sanctitatem neglexisse dici posset. « Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur (spirituali etiam ratione) animæ vero suæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua (1)? »

8. Ad hæc, necessario gloria Dei in distinendis laboribus pro animarum salute quærenda, ne mercedem nostram in hoc mundo recipiamus: adeoque vires intendendæ, ut Deus in creaturis atque per eas glorificetur. Quare: 1° Amoveant presbyteri a se omnes carnis, sanguinis, parentum et amicorum immoderatas affectiones, ut omnium liberi, sui que juris ministeriis sacris vacent, nec hilum de iis quæ sibi faciendæ sunt relinquunt, etiamsi de unius animæ salute ageretur, quamvis honor, bona temporalia et vita ipsa in discrimine futura essent.

2° Non parcant labori, neque de successu aliquid cogitent; sed potius a Deo plena fiducia expectent, ut gratias abunde largiantur, quibus animæ salvæ fiant. Quod si post multos exantillatos labores nihil proficiant, humiles illa repetant: « Per totam noctem

(1) Matth. xvi. 26.

laborantes nihil cepimus... Servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus. »

3° Verbis non modo sed opere ostendant quanto et vero et sincero amore erga hominum animas ferantur, quin suis emolumentis, suoque bono provideant, non quærentes quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, ne homines eorum verbis decepti, non amplius credant ea quæ dicunt.

4° Industriis omnibus quas charitas suggerit utantur, et nunc unum nunc aliud efficax medium, pro opportunitate, pro rerum, temporum et hominum conditionibus adhibeant; non enim omnes uno plane eodemque modo ad Deum adduci possunt vel debent.

5° Mansuetudinem et prudentiam pro regula communi et generali habeant, imitantes Christum ipsum, qui dulcedine quamplurimum peccatores ad meliorem frugem vocabat; nec tamen animi constantiæ et severitatis, cum oportet, obliviscantur, modo dulcedine ipsa temperentur et omnes noverint, non ex immoderato animi æstu, sed ex officii necessitate sacerdotem severe aliquando se habere.

6° Nec tandem illud Christi oblivioni mandent: « Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere (1); » quia in omnibus et semper « Obedire oportet Deo magis quam hominibus (2). »

(1) Matth. x, 28.

(2) Act. Apost. v, 29

2. De Prædicatione in specie.

9. Cum salus animarum potissimum per sacramentorum administrationem et per verbi Dei prædicationem procuretur, de hac ultima in specie est nobis agendum, quoniam de prima superius egimus.

Presbyteri sane officium est ex vi ordinationis verbum Dei populo annuntiare, eumque docere et exhortari « Oportet sacerdotem prædicare... » Fit tamen aliquando, ut non solum ex charitate, verum etiam ex justitia obligetur, cum curam animarum habet, earumque est Pastor. Nec dicat se ad hoc munus suscipiendum aptum non esse, eloquentia vel eleganti dictione non pollere: nulla enim ratione necessarium est, ut sacerdotes omnes majoribus habendis concionibus se tradant. Sunt tamen catecheses, familiares evangelii et veritatum moralium explicationes, sunt et populares exhortationes, quibus faciendis magna oratorum eloquentia non indigemus, et ex quibus nullo sub prætextu eximi possumus. Quod si scientiam non habere presbyter obtrectet, suæ sibi culpæ tribuat, male actorum in seminariis studiorum pœniteat, studiisque et lectioni incumbat, ut aptus fiat Christi minister, cui dictum: « Euntēs docete omnes gentes. »

10. Tria verbi divini præconis, ut cujuscumque oratoris, sunt munia, *docere, delectare, movere*. Imprimis ergo presbyter doceat fideliter ignorantes, ipsis fidei et morum veritates magis scitu necessarias clare explicet. Verum ut id agat, non imparatus ad verbum Dei prædicandum accedat, studeat sanam et rectam possidere quam edicit doctrinam, probatos consulat auctores, nihil effutiat quod certum non habeat, quodque doctrinæ catholicæ Ecclesiæ, Pontificum et conciliorum canonibus conforme vel consentaneum non sit, ne pastoris doctorisque munus obeundo, agnos, discipulosque suos pravīs doctrinis imbuat, venenosisque pascuis nutriat.

Delectet etiam presbyter suaviter audientes, ut veritas et virtus magis placeant: sed ne obliviscatur « a se Christum prædicandum et hunc crucifixum non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis. » Quare vanos oratorios calamistros vitet, et se auditorum captui accommodet, sermonem et stylum materiæ tractandæ apte conformet.

Denique moveat acriter peccantes, eos, ut resipiscant, toto eloquentiæ conatu, totis zeli viribus, totis rationum momentis inducat, impellat, urgeat. Ita odibiles vitiorum labes et fœditates vivis adumbret coloribus, ita amabiles virtutum dotes et illecebras græ-

phice depingat, ut unicuique studium boni, odium mali efficaciter suadeat. Verum, ut hic animi motus suum supernaturalem fructum afferat, non suæ eloquentiæ sed gratiæ divinæ presbyter tribuat, ferventique prece Deum propitium in fideles, quibus sermonem habet, invocet. Tandem grandia argumenta diserte, mediocria temperate, communia simpliciter prosequatur.

11. At vero imprimis satagat, ut dictis facta consonent, ut vita sermoni concordet; plus enim exempla movent quam verba. *Vox oris sonat, vox operis tonat... Longum iter per præcepta, breve et efficax per exempla... Cœpit Jesus facere et docere.* Nunquam seipsum aut in sui gratiam, sed semper Jesum Christum et ejus gloriam prædicet. Bona est et excellens prædicatio, cum auditores de laudibus oratoris parum curant, sed de vita emendanda et de moribus reformandis serio recogitant. Sic afficiebantur qui audiebant apostolos, ut interrogarent: « Quid faciemus, viri fratres? »

12. Si prædicatio ad personas ætate graves tanti videtur momenti, instructio parvulorum majoris adhuc censi debet ponderis, propter varias rationes: ex parte infantium, ob majorem necessitatem; ex parte ministerii ob majorem fructum; ex parte ministri ob majorem facilitatem (quæ tamen maturam præparationem non excludit)

obque minorem vanæ gloriæ titillationem. Quisquis igitur Christi minister hanc functionem neglexerit, nullo ante tribunal Christi excusationis prætextu a gravissimo culpæ reatu poterit vindicari. « Custodi virum istum; qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima ejus (1). » Omnem excessum catechista devitet, scilicet nimis facunde, aut nimis demisse loquendo, nimis jocose aut nimis rigide se gerendo; sed semper decentem gravitatem affabili lenitate temperatam præ se ferat. E suis etiam documentis et instructionibus aliquem pietatis fructum auditores colligere edoceat, et ad id pias aliquas historias interdum adhibeat (2).

§ III.

De Misericordiæ Operibus.

13. Ex charitatis præcepto obligatio fluit proximo subveniendi misericordiæ operibus, eumque nostris facultatibus atque officiis sublevandi. Obligatio hæc fidelibus omnibus Christi communis est, amor enim in

(1) III. Reg. xx, 39.

(2) Hæc quæ de prædicatione diximus, fere ad litteram ex « Ordine vite sacerdotalis » desumpsimus ab Em. Card. Eug. Sterckx, a. 1842 edito, quem Presbyteris omnibus commendamus. Hac etiam occasione arrepta, proponimus sacerdotibus manibus terendum opus cui titulus: « Manuale Sacerdotum » auctore P. Jos. Schneider S. Colonia: quod præstat etiam Tornaci apud Casterman et Parisiis apud Roger et Chernoz.

opere consistit: quare non alia ex ratione Christus iudex in fine mundi homines iudicandos compellabit, nisi ex his misericordiae operibus. Quod si omnes hæc facere tenentur, sacerdotes præcipue hac lege obstringuntur. Juvat ergo pauca hîc adnotare, quæ aliquid momenti habent, ut misericordiae opera exerceamus.

1. De pauperibus sublevandis.

14. Ex officio sacerdos pater est pauperum, et si beneficiis gaudeat ecclesiasticis, non ignoret hujus rei gratia se habere, videlicet ut pauperibus, utut potest, subveniat, non vero ut luxui impendat et immoderatis comessationibus (1). Christus pauper, qui ex erogatis eleemosynis vel ex fidelium hominum charitate cum suis apostolis vivebat, peculium quoddam, ut ex Evangelio arguitur, in pauperum usum reservasse creditur, quod ipsis pro opportunitate largiretur.

15. Ceterum illud presbyteri meminisse debent: « Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut, cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula (2). » Quapropter cito, ex corde et magno cum gaudio quod possunt dent, et eo modo quo possunt: si divites sunt, abundantanter; si egeni parce; verum

(1) V. Bened. XIV de Syn. Diœc. l. 7, c. 2.

(2) Luc. XVI, 9.

nunquam denegent quod a miseris petitur; suamque in Deo fiduciam reponant, qui unum danti centum se daturum promisit. Illustrium et sanctorum episcoporum sibi præ oculis exempla ponant, qui, divenditis omnibus, se pauperes sæpe pro Christi pauperibus constituebant, quique, si necessitas urgeret, vasa etiam sacra ut pauperibus pretium distribuerent, genere comminuebant.

2. De Infirmorum aliorumque visitationibus.

16. Pastoris animarum præsertim est infirmos aliosque suos subditos aliquando invisere, sive ad ministeria sacra exercenda, sive ad consilia præbenda, sive ad disponendum animas proximæ morti, sive aliis de causis quas charitas suggerit: non vero sine utilitate ulla quæ in Dei vel animarum bonum cedat. Infirmorum visitationes frequentiores fiant quam benevolentium, tunc enim in animæ discrimine Christi fideles constituuntur, tunc consolatione indigent et hortationibus, ut patienter infirmitatem ferant, tunc magis oportet ut sacerdotis charitas eluceat, qui suas oves, etiam cum ab omnibus vel amicis relinquuntur, facile non relinquit.

17. At cautum in infirmorum visitationibus sacerdos se præbeat: de nihilo nisi de